

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ПРИДНІПРОВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ»

КАФЕДРА філософії
(повна назва кафедри)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи

В. Б. Папірник

« 25 »

20 19 року

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політологія

(назва навчальної дисципліни)

спеціальність	<u>263 «Цивільна безпека»</u>
	(шифр і назва спеціальності)
освітньо-професійна програма	<u>«Охорона праці»</u>
	(назва освітньої програми)
освітній ступінь	<u>бакалавр</u>
	(назва освітнього ступеня)
форма навчання	<u>денна</u>
	(денна, заочна, вечірня)
розробник	<u>Білополий Віктор Васильович</u>
	(прізвище, ім'я, по батькові)

1. АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політологія посідає особливе місце серед наук про суспільство. Це обумовлено тим, що політологія вивчає політику та її роль в житті суспільства. Вивчається політика, яка пов'язана з усіма сферами суспільства та активно впливає на них. В центрі уваги курсу політичні процеси, політичні інститути – держава, партії, проблеми влади, проблеми демократії в Україні та розвиток громадянського суспільства, міжнародне життя та місце суспільства в ньому України.

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

	Години	Кредити	Семестр	
			III	
Всього годин за навчальним планом, з них:	90	3	90	
Аудиторні заняття, у т.ч:	30	1	30	
лекції	30	-	30	
лабораторні роботи	-	-	-	
практичні заняття	-	-	-	
Самостійна робота, у т.ч:	60	2	60	
підготовка до аудиторних занять	10	-	10	
підготовка до контрольних заходів	10	-	10	
опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	20	-	20	
написання та захист реферату	20	-	20	
підготовка до екзамену	-	-	-	
Форма підсумкового контролю			залік	

3. СТИСЛИЙ ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни «Політологія» є сприяння подоланню уявлень про політику як арену боротьби, протистояння, виникнення конфліктів та утвердженню в суспільній свідомості її розуміння як засобу інтегрування інтересів соціальних суб'єктів, досягнення громадського миру, соціальної та національної злагоди, консенсусу.

Завдання дисципліни «Політологія» є:

- ознайомлення та засвоєння студентами основних понять та термінів політичної науки, її категорій та законів;
- становлення політичної теорії;
- розвиток політичної науки сьогодні, її значення для практики;
- аналіз соціально-політичних процесів;
- моделювання та пропонування політичного життя.

Пререквізити дисципліни: «Історія і культура України», «Філософія»

Постреквізити дисципліни: «Соціологія», «Історія політичної думки».

Компетентності :

ЗК 01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 03. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 04. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 07. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК 08. Здатність працювати як в команді, так і автономно.

ЗК 10. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

ЗК 12. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ФК 01. Усвідомлення функцій держави, форм реалізації цих функцій, правових основ цивільного захисту, охорони праці; дотримання основних принципів здійснення цивільного захисту та державної політики з питань охорони праці.

ФК17. Здатність організовувати та проводити навчання працівників підприємств, установ та організацій і населення до дій в умовах надзвичайних ситуацій.

ФК20. Здатність до розуміння: правових засад функціонування

Заплановані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

РН03. Аналізувати суспільні явища й процеси на рівні, необхідному для професійної діяльності, знати нормативно-правові засади забезпечення цивільного захисту, охорони праці, питання нормативного регулювання забезпечення заходів у сфері цивільного захисту та техногенної безпеки об'єктів і територій.

вміти:

РН02. Володіти культурою мислення, технологією освоєння соціального досвіду на рівні, необхідному для професійної діяльності.

РН08. Передбачати екологічно-збалансовану діяльність, необхідний рівень індивідуальної безпеки та психічного здоров'я у разі виникнення типових небезпечних подій.

РН25. Організовувати та проводити навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях, заняття з особовим складом підрозділу; доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід у сфері професійної діяльності.

Методи навчання: словесні (пояснення, бесіда, діалог) і наочні (ілюстрація, демонстрація), метод проблемного викладу.

Форми навчання: групові, колективні.

4. СТРУКТУРА (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН) ДИСЦИПЛІНИ

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин, у тому числі				
	усього	л	п	лаб	с/р
Змістовий модуль 1. Політика як суспільне явище					
1. Політологія як наука. Предмет, методи та функції	4	2			2
2. Історія політичної думки. Основні етапи її становлення та розвитку	4	2			2
3. Політика як суспільне явище. Сутність політики	4	2			2
4. Політична влада	4	2			2
5-6. Політична система суспільства	8	4			4
7. Держава в політичній системі суспільства	4	2			2
8. Політичні режими	4	2			2
9. Концепція громадянського суспільства	4	2			2
10. Партії в політичній системі суспільства	4	2			2
11. Вибори та виборчі системи	6	2			4
12. Політична еліта та політичне лідерство	6	2			4
13. Політична культура суспільства	4	2			2
14. Етнополітика	6	2			4
15. Міжнародні відносини та міжнародна політика	8	2			6
Написання та захист реферату	20				20
Разом за змістовим модулем 1.	90	30			60
Усього годин	90	30			60

5. ЛЕКЦІЙНИЙ КУРС

№ Зан.	Тема занять	Кількість годин
1	<i>Політологія як наука. Предмет, методи та функції.</i> Поняття «політичного». Об'єкт, предмет політичної науки. Методи дослідження політичних процесів, функції політології	2
2	<i>Історія політичної думки. Основні етапи її становлення та розвитку.</i> Пояснення про політику. Основні тенденції розвитку політичної думки у Стародавньому світі, в Середні віки, епоху Відродження та Новий час. Розвиток сучасної політичної науки. Політична думка України	2
3	<i>Політика як суспільне явище. Сутність політики.</i> Поняття, сутність, підходи до визначення терміну «політика». Суб'єкти та об'єкти політики, структура політики. Функції політики. Рівні, елементи політики. Політична діяльність, політична поведінка	2
4	<i>Політична влада.</i> Концепції походження, поняття та сутність влади. Політична влада, її джерела, ресурси, суб'єкти та об'єкти. Функції, структура, типи політичної влади. Державна влада як ядро політичної влади. Конституційно-інституційні основи політичної влади в Україні	2
5-6	<i>Політична система суспільства.</i> Поняття та сутність політичної системи суспільства, її типи. Функціональний, нормативний та інституційний аспекти політичної системи. Визначення політичної системи у «американській» та «європейській» наукових політологічних школах. Елементи політичної	4

	системи. Концепції політичних систем. Функції політичної системи. Типологія політичних систем	
7	<i>Держава в політичній системі суспільства.</i> Поняття держави, її основна роль. Основні концепції походження держави. Сутність, ознаки держави. Функції держави. Структура державних органів. Типологія держав. Сутність поняття «форма держави». Форма правління держави: республіка та монархія. Інститут президентства: моделі та функції. Парламент та парламентаризм. Форми державного устрою: унітарна, федеративна. Тенденція розвитку сучасних держав	2
8	<i>Політичні режими.</i> Поняття та сутність політичного режиму. Основні елементи політичного режиму. Типологія політичних режимів: демократичного, авторитарного, тоталітарного. Критерії типології політичних режимів	2
9	<i>Концепція громадянського суспільства.</i> Передумови громадянського суспільства: теорія та практика. Поняття та сутність громадянського суспільства. Структура та принципи існування громадянського суспільства. Суттєві риси громадянського суспільства. Визначення, поняття, сутність правової держави. Принципи існування правової держави, її шляхи розбудови. Сутність соціальної держави. Соціальна орієнтація правової держави	2
10	<i>Партії в політичній системі суспільства.</i> Поняття, сутність політичних партій. Роль політичних партій у сучасному світі. Генеза політичних партій. Взаємовідносини політичних партій та держави. Ознаки, функції, структура політичних партій. Типологія політичних партій. Головні напрямки діяльності політичних партій. Сутність партійної системи, механізми її функціонування. Типологія партійних систем. Сутність громадських об'єднань. Принципи існування громадських об'єднань. Структура, функції громадських об'єднань. Суспільно-політичні рухи у сучасному світі	2
11	<i>Вибори та виборчі системи.</i> Поняття виборів та їх роль в функціонуванні демократичного суспільства. Принципи виборів. Виборче право: принципи, активне та пасивне виборче право. Система обмежень (цензів) виборчого права. Виборчі системи сучасності: мажоритарна, пропорційна, змішана. Виборча система України	2
12	<i>Політична еліта та політичне лідерство.</i> Поняття політичної еліти. Сучасні теорії політичних еліт. Типи, функції політичної еліти. Шляхи формування політичної еліти в Україні. Сутність, функції, стилі, типологія політичного лідерства	2
13	<i>Політична культура суспільства.</i> Політична культура в структурі політичної системи. Поняття, чинники формування, риси політичної культури. Типологія політичної культури, її функції	2
14	<i>Етнополітика.</i> Поняття етнічної політики. Форми етнополітичних утворювань в історії людства. Нація як суб'єкт політики	2
15	<i>Міжнародні відносини та міжнародна політика.</i> Історія міжнародних відносин з давніх часів до сьогодення, основні тенденції міжнародних процесів. Сучасні міжнародні відносини та міжнародна політика. Україна як суб'єкт між-народної політики	2

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Згідно з навчальним планом практичні заняття не передбачені.

7. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Згідно з навчальним планом лабораторні заняття не передбачені.

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ п/п	Вид роботи / Назва теми	Кількість годин
1	Підготовка до аудиторних занять	10
2	Підготовка до контрольного заходу	10
3	Виконання та захист реферату	20
Опрацювання розділів, які не викладаються на лекціях		
4	1. <u>Політологія як наука. Предмет, методи та функції.</u> Зв'язок політології з іншими науками про суспільство	2
	2. <u>Історія політичної думки. Основні етапи її становлення та розвитку.</u> Політична думка України в Новий та Новітній час	2
	4. <u>Політична влада.</u> Конституція України про політичну владу в Україні	1
	5-6. <u>Політична система суспільства.</u> Характеристика інститутів політичної системи: державних - політичного лідерства, політичного узгодження, політичного управління та конституційної політики; недержавних - інститут організованої політики, інститут масової політики, інститут політики впливу. Конституція України про політичну систему в Україні	4
	7. <u>Держава в політичній системі суспільства.</u> Порівняльна характеристика форм правління, державного устрою та політичних режимів трьох країн Європи та трьох країн Азії (за вибором студента)	2
	8. <u>Політичні режими.</u> Характеристика авторитарних та тоталітарних режимів	2
	9. <u>Концепція громадянського суспільства.</u> Конституція України про права та обов'язки громадян України	2
	10. <u>Партії в політичній системі суспільства.</u> Конституція України про партії та громадські організації	2
	11. <u>Вибори та виборчі системи.</u> Конституція України про вибори в Україні	2
	14. <u>Етнополітика.</u> Конституція України про етнополітику Української держави	1

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Методи контролю, які застосовуються при перевірці знань: усний, письмовий.

10. ПОРЯДОК ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Змістовий модуль 1. Політика як суспільне явище

1	Систематичне відвідування лекцій (по 1 балу)	15
2	Конспект лекцій	10
3	Конспект самостійної роботи (першоджерел)	20
4	Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	20
5	Підготовка, виконання та захист реферату	15
6	Виконання контрольної роботи поточного контролю	20
		100

Бали за конспект лекцій:

15-14 - конспект з дисципліни «Політологія» охайний та містить весь лекційний матеріал та самостійно виконану роботу;

13-10 – конспект охайний та містить весь лекційний матеріал, але відсутні деякі питання з самостійної роботи;

9-6 – конспект неповний, в ньому відсутні декілька лекцій та питань для самостійної роботи;

5-1 – конспект неохайний, неповний, відсутня більша кількість лекцій та самостійної роботи.

Бали за конспект самостійної роботи (опрацювання першоджерел Конституції України).

Питання конспектуються та вивчаються самостійно, захищаються студентом в усній формі.

Відповіді оцінюються у **20** балів:

20-19 - глибоке розуміння певних розділів Конституції України: основних засад будови Української держави, її політичної системи.

18-11 – студент непогано орієнтується в основному політичному документі, його структурі, вільно оперує назвами розділів.

10-6 – неповний конспект, студент невпевнено знає назви державних документів, неточно називає розділи Конституції України.

5-1 – студент конспектував матеріал самостійної роботи, але відсутня більша частина матеріалу, конспект неохайний, не володіє загальною інформацією про Конституцію України, її роль як основного Закону. Студент поставився формально і не опанував матеріал.

Розділи програми, які не викладаються на лекціях, над якими студент працює самостійно.

Відповіді захищаються в усній формі та оцінюються у **20** балів:

20-16 - студент добре опрацював весь матеріал з глибоким його усвідомленням, добре орієнтується у даному курсі;

15-11 - конспект майже повний, але студент не володіє інформацією в повному обсязі;

10-6 - в конспекті відсутні деякі теми і відповідно студент знає не весь матеріал;

5-1 - відсутня більша частина матеріалу, студент поставився формально і не опанував матеріал.

Підготовка, виконання та захист реферату оцінюється у **15** балів:

15-11 - чітко сформульована мета реферату, розділи плану логічно пов'язані між собою, тема розкрита у повному обсязі. Студент показує самостійність у формулюванні висновків, узагальнень. Правильно оформлені посилання та список використаних джерел.

10-6 - реферат містить помилки у оформленні; студент в цілому орієнтується у темі, але в окремих питаннях допускає помилки;

5-1 - у оформленні реферату допущені грубі помилки; студент частково володіє матеріалом.

Виконання контрольної роботи поточного контролю оцінюється у **20** балів.

Проводиться контрольна робота у формі тестів, які містять 10 завдань, кожне завдання **2** бали.

Підсумкова оцінка з дисципліни «Політологія» визначається як сума показників змістового модуля 1.

Порядок відпрацювання пропущених занять передбачає усне відпрацювання теми заняття з наданням конспекту лекції. Пропущені заняття обов'язково мають бути відпрацьовані на консультації викладача в час не пізніше до дати контрольного заходу. Студенти, які не відпрацьовали пропущені заняття, до поточного контролю не допускаються.

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Конституція України. - К.: Український центр правничих студій, 2010. -104 с.

2. Бодуен Ж. Вступ до політології. - К.: Основи, 1995. - С. 10-47.

3. Брегеда А. Ю. Основи політології: Навч. посібник. - К.: КНЕУ, 2000. - 312 с. - *Режим доступу:* <http://studentbooks.com.ua/content/view/125/1/>

4. Василик М.А. Политология. - М., Гардарики, 2006. - 588 с.
5. Введение в политологию: учебник для вузов/ В.П. Пугачев, А.И. Соловьев. - М.: КНОРУС, 2015. - 520 с.
6. Вступ до політології. Кредитно-модульний курс: навчальний посібник для студентів ВНЗ / За ред. Л.М. Нікітіна. - Донецьк: ДонНУЕТ, 2010. - 211 с.
7. Гелей С.Д., Рутар С.М. Політологія: Навч. посібник. - К.: ЦУЛ, 2012. - 348 с.
8. Горлач М.І., Кремень В.Г. Політологія: наука про політику: для студентів ВНЗ. - К.: ЦУЛ, 2009. - 840 с.
9. Кирилук Ф.М. Історія політології: підручник для вищих навчальних закладів. - К.: Альтерпрес, 2004. - 832 с.
10. Кухта Б.Л. Історія української політичної думки: Курс лекцій. - Львів, 1991.- 79 с.
11. Лавківський К.М., Піча В. М., Хома Н.М. Політологія.- Л.: Магнолія Плюс, 2004.- 476 с
12. Лісничий В.В. Політичні та адміністративні системи зарубіжних країн: Навч. посібник. - К.: Професіонал, 2004. - 335 с.
13. Мухаев Р.Т. Политология: Учебник. - М., Проспект, 2010. - 640 с.
14. Піча В.М., Хома Н.М. Політологія: Навч. посібник. - Львів: Новий світ, 2002. -344 с.
15. Піча В.М., Хома Н.М. Політологія: Підручник для ВНЗ. - Львів.: Магнолія Плюс, 2006.- 304 с.
16. Погорілий Д.Є. Політологія: кредитно-модульний курс. - К.: ЦУЛ, 2008. - 432 с.
17. Политологический словарь-справочник /Под ред. С.Н. Смоленского. - М.: Эксмо, 2008. - 320 с.
18. Политология: Краткий словарь основных терминов и понятий. - М.: МГТУ им. Баумана, 2010. - 113 с.
19. Політологічний енциклопедичний словник / За ред. Ю.С. Шемшучика, В.Д. Бабкіна, В.П. Горбатенка. - К.: Генеза, 2004. - 736 с.
20. Політологічний словник: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / За ред. М.Ф. Головатого та О. В. Антонюка. - К.: МАУП, 2005. - 792 с.
21. Політологія /А.Колодій, Л. Климанська, Я. Космина: У 2х- кн. - К.: Ельга, Ніка-Центр, 2003.- Кн. 1. Політика і суспільство; Кн. 2: Держава і політика. -664 с.
22. Політологія: навчально-методичний комплекс. Підручник / За ред. Ф.К. Кирилюка. - К.: ЦУЛ, 2005. - 704 с. - *Режим доступу:* <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-55.html>
23. Політологія. Навчально-методичний комплекс: Підручник. - К.: ЦНЛ, 2004. - 704 с.
24. Політологія: Підручник / За ред. О.В. Бабкіної, В.П. Горбатенка. - К.: Академія, 2010. - 568 с.
25. Політологія: словник-довідник термінів і понять / Авт.-упоряд.: С.Г. Рябов.- К.: Тандем, 1996. - 191 с.
26. Політологія: словник термінів і понять. - К.: ВД Академія, 2001.- 256 с.
27. Потульницький В.А. Теорія української політології: Курс лекцій. - К.: Либідь, 1993. - 192 с.
28. Пугачев В.П., Соловьев А.И. Введение в политологию: Учебник для студентов вузов. - М., Аспект Пресс, 2005. - 477 с.
29. Радугин А.А. Политология: Курс лекций. - М., Центр, 2010. - 532 с. .
30. Скиба В.Й. Вступ до політології: Екскурс в історію правничо-політичної думки / В.Й. Скиба, В.П. Горбатенко, В.В. Туренко. - К.: Основи, 1998. - 718 с.
31. Юрій М.Ф. Основи політології: Навч. посібник. - К.: Кондор, 2009. - 340 с.

Допоміжна

1. Історія політичної думки: підручник у 2-х томах / За заг. ред. Н.М. Хоми; [Т.В. Андрущенко, О.В. Бабкіна, І.Ю. Вільчинська]. - Львів.: Новий Світ-2000, 2017. - Т. 1.: Від зародження до початку ХХ ст. - 404 с.; Т. 2.: ХХ - початок ХХІ ст. - 404 с.

2. Мадіссон В.В. Політологія міжнародних відносин: Навч. посібник для студентів гуманітарних факультетів вищих закладів освіти / В.В. Мадіссон, В.А. Шахов. - К.: Либідь, 1997. -176 с.

3. Українська політологія: витоки та еволюція / За ред. Ф.М. Кирилюка. - К. 1995. -328 с.

4. Українська політологія. Навч. посібник / С.Д. Гелей, Р.І. Пастушенко, С.М. Рутар. -Львів: Комерційна академія, 1995. - Ч. І. - 180 с.; Ч. ІІ. - 182 с.

5. Хто є хто в європейській та американській політології? Малий політологічний словник / Б. Кухта, А. Романюк, М. Поліщук - Львів, Кальварія, 1995. - 288 с.

6. Шляхтун П.П. Політологія: історія та теорія: Підручник. - К.: ЦУЛ, 2010. - 472 с.

12.INTERNET-РЕСУРСИ

1. <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-10.html>
2. http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Polit/Index_Polit.php
3. <http://100pudov.com.ua/subject/64/>
4. <http://www.academyrh.info/>
5. http://ihtik.lib.ru/2012.03_ihtik_politolog/
6. http://www.rubricon.com/fes_1.asp
7. http://ualib.com.ua/b_65.html
8. <http://www.alleng.ru/edu/polit2.htm>

Розробник _____ (В. В. Білополий)
(підпис)

Гарант освітньої програми _____ (А. С. Беліков)
(підпис)

Силабус затверджено на засіданні кафедри
філософії

Протокол від « 24 » вересня 2019 року № 3